

Sygn. akt IV CK 236/05

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 listopada 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Kwaśniewski (przewodniczący)

SSN Iwona Koper (sprawozdawca)

SSA Aleksandra Marszałek

w sprawie z powództwa Syndyka Masy Upadłości Towarzystwa Finansowego "E(...)" Zakładu Pracy Chronionej Spółki z o.o. w O. przeciwko "A(...)" Spółce z o.o. w W. i I. G. o zapłatę, po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 24 listopada 2005 r., kasacji pozwanych od wyroku Sądu Okręgowego w O. z dnia 28 października 2004 r., sygn. akt I Ca (...),

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w O. do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Powód Syndyk masy Upadłości Towarzystwa Finansowego E(...) spółka z o. o w O. wniósł o zasądzenie od pozwanych A(...) sp. z o.o. w W., jako wystawcy weksla i I. G., jako poręczyciela kwoty 18.428, 65 zł z odsetkami. Nakazem zapłaty z dnia 25 czerwca 2003 r. Sąd Rejonowy w O. orzekł zgodnie z żądaniem pozwu.

W zarzutach od nakazu zapłaty pozwani wnieśli o jego uchylenie i oddalenie powództwa w całości podnosząc, że weksel in blanco wypełniony został w dniu 22 stycznia 2002 r., a w tym terminie roszczenia o zapłatę kwot stanowiących łącznie sumę wekslową były przedawnione.

Sąd Rejonowy w O. wyrokiem z dnia 2 lutego 2004 r. utrzymał w mocy nakaz zapłaty w oparciu o następujące ustalenia faktyczne.

W dniu 27 listopada 1997 r. H.(...) Zakład Pracy Chronionej spółka. z o.o. w O., noszący od 7 kwietnia 2000 r. nazwę Towarzystwo Finansowe E.(...) spółka z o.o. zawarł z pozwaną A.(...) spółka z o.o. w W. umowę leasingu, na podstawie której oddał leasingobiorcy w użytkowanie zestaw komputerowy PENTIUM. Zgodnie z § 4 umowy zabezpieczeniem zobowiązań leasingobiorcy wynikających lub mogących wyniknąć z umowy był weksel in blanco, który pozwana Spółka przekazała Upadłemu z poręczeniem wekslowym udzielonym przez I. G. Zgodnie z deklaracją wekslową, w razie nieuregulowania w terminie płatności, o jakich mowa w umowie leasingowej, względnie nieuiszczenia jakichkolwiek należności z tytułu wymienionej umowy, wymaganej i płatnej zgodnie z warunkami umowy leasingu, H.(...) miała prawo wypełnić składany weksel na sumę odpowiadającą zadłużeniu łącznie z odsetkami, prowizją i kosztami poniesionymi przez leasingodawcę z tytułu powyższego zadłużenia, wskazanymi przez księgi leasingodawcy oraz weksel opatrzyć datą płatności według swego uznania, zawiadamiając o tym, listem poleconym pozwaną Spółkę. Postanowieniem z dnia 22 stycznia 2001 r. ogłoszona została upadłość spółki E.(...). W dniu 22 stycznia 2002 r. powód wypełnił weksel na kwotę 18.428,65 zł wskazując termin jego płatności na dzień 1 lutego 2002 r. Pozwani nie wykupili weksla. Na sumę wekslowa złożyły się należności z tytułu niezapłaconych rat leasingowych, które stały się wymagalne w okresach od 26 sierpnia 1998 r. do 26 czerwca 1999 r.

Sąd Rejonowy nie uwzględnił podniesionego przez pozwanych zarzutu przedawnienia. Wskazał, że abstrakcyjność zobowiązania wekslowego przejawia się tym, iż podpisanie weksla stanowi wyłączną przyczynę i podstawę zobowiązania. Wręczenie weksla in blanco pociąga za sobą powstanie między stronami samodzielnego stosunku materialnoprawnego, opartego na przepisach prawa wekslowego. Ważność tego zobowiązania nie zależy od ważności stosunku podstawowego, który uzasadniał jego zaciągnięcie, chyba że chodzi o stosunek osobisty łączący dłużnika wekslowego z wierzycielem, albo gdy nabywca weksla świadomie działał na szkodę dłużnika wekslowego. W ocenie tego Sądu pozwani nie mogli

skutecznie powoływać się na termin przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego w oparciu o art. 118 k.c., gdyż jego stosowanie wyłącza art. 70 prawa wekslowego. Zgodnie z tym przepisem roszczenie wekslowe przeciwko wystawcy weksla i poręczycielowi ulega przedawnieniu z upływem trzech lat od daty płatności weksla, a nie od innego terminu płatności istniejącego poza wekslem. W tym stanie rzeczy, skoro z deklaracji wekslowej nie wynika, aby weksel mógł być wypełniony przez upadłą Spółkę jedynie przed upływem terminu przedawnienia roszczenia wynikającego ze stosunku podstawowego, wierzyciel wekslowy mógł określić termin płatności weksla według swego uznania.

Pogląd ten kwestionowali pozwani w apelacji podnosząc, że jego zaakceptowanie prowadziło do sytuacji sprzecznej z art. 119 k.c., w której przez czynność prawną uzupełnienia weksla dochodziło do przedłużenia terminu przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego. Wywodzili, że wypełnienie weksla in blanco po upływie terminu przedawnienia zabezpieczonego roszczenia stanowi wypełnienie weksla niezgodnie z zawartym porozumieniem.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w O. oddalił apelację pozwanych. Sąd ten podzielił stanowisko prawne wyrażone przez Sąd Rejonowy, wskazując, że jest ono zgodne z poglądem doktryny i judykatury statuującym dopuszczalność samoistnego bytu roszczenia wekslowego w przypadku przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego. W związku z tym stwierdził, że przedawnienie wierzytelności ze stosunku podstawowego nie ma wpływu na ważność zobowiązania wekslowego, które przedawnia się we własnym terminie wynikającym z art. 70 pr. wekslowego. Nie uwzględnił zarzutu naruszenia art. 119 k.c., wobec uznania, że zaciągnięcie zobowiązania wekslowego nie stanowi niedopuszczalnej w jego rozumieniu czynności przedłużającej termin przedawnienia. Zaakceptował pogląd Sądu Rejonowego odnośnie do dopuszczalności określenia przez powoda terminu płatności weksla według swego uznania, w sytuacji gdy deklaracja wekslowa nie ustanawiała żadnych warunków dla jego określenia.

W kasacji wniesionej od wyroku Sądu Okręgowego pozwani przytoczyli podstawę naruszenia prawa materialnego w ramach której sformułowali zarzuty naruszenia:

1) art. 10 pr. wekslowego przez błędną jego wykładnię polegającą na przyjęciu, że zgłoszony przez dłużnika wekslowego, z weksla który w dacie wystawienia był wekslem niepełnym o charakterze gwarancyjnym, zarzut przedawnienia

roszczenia ze stosunku podstawowego, nie jest zarzutem uzupełnienia weksła niezgodnie z porozumieniem wekslowym;

2) art. 2 prawa wekslowego przez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że z chwilą podpisania i wydania remitentowi weksła niezupełnego powstaje abstrakcyjne zobowiązanie wekslowe;

3) art. 119 k.c. poprzez niezastosowanie tego przepisu do czynności prawnej w postaci uzupełnienia weksła niezupełnego sumą odpowiadającą wartości roszczeń przedawnionych w dacie uzupełnienia.

Wnosili o zmianę zaskarżonego wyroku przez uchylenie nakazu zapłaty i oddalenie powództwa oraz zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Trafnie wskazał Sąd Okręgowy, iż zobowiązanie wekslowe przedawnia się w terminie określonym w prawie wekslowym, a nie w terminie przedawnienia ustalonym dla roszczenia, które zabezpiecza. Roszczenie uprawnionego z weksła własnego przeciwko wystawcy takiego weksła przedawnia się z upływem 3 lat, licząc od dnia płatności weksła (art. 70 ust. 1 w zw. z art. 103 ust. 3 pr. wekslowego). W takim samym czasie przedawnia się roszczenie wobec poręczyciela wekslowego za wystawcę weksła własnego (art. 32 ust. 1 w zw. z art. 103 ust. 3 pr. wekslowego).

W okolicznościach sprawy termin płatności określony został przez wierzyciela na 1 lutego 2002 r. i w momencie wytoczenia powództwa jego roszczenie z weksła nie było przedawnione. Raty leasingowe zabezpieczone weksłem stały się wymagalne w okresie od 26 sierpnia 1998 do 26 czerwca 1999 r. i w dacie wypełnienia weksła roszczenia o ich zapłatę były przedawnione. Na tym tle powstało zasadnicze dla rozstrzygnięcia zagadnienie uprawnienia powoda do wypełnienia weksła po upływie okresu przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego.

Źródłem zobowiązania wekslowego wręczającego jest umowa pomiędzy wręczającym, a przyjmującym weksel in blanco, upoważniająca przyjmującego do wypełnienia tego weksła. Zobowiązanie to jednak powstaje dopiero po uzupełnieniu blankietu przez uprawnioną osobę zgodnie z treścią otrzymanego upoważnienia.

Zgodnie z art. 10 pr. wekslowego, w razie uzupełnienia blankietu niezgodnie z upoważnieniem osoba, która złożyła na nim podpis ma możliwość – w zakresie w jakim nie zostało to wyłączone przez ten przepis – powoływania się na to, że jej zobowiązanie w całości lub części nie powstało lub ma inną treść.

Porozumienie stron w zakresie obejmującym upoważnienie podlega wykładni na zasadach ogólnych (art. 65 k.c.). Podzielić należy pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 listopada 2004 r., V CK 228/04 (OSP 2005, z.11, poz. 130) że wykładnia tego porozumienia w przypadku weksli in blanco wręczanych dla zabezpieczenia określonego roszczenia prowadzi zazwyczaj, ze względu na ścisłą więź istniejącą pomiędzy zobowiązaniem wekslowym, a zobowiązaniem, z którego wynika podlegające zabezpieczeniu roszczenie, do wniosku, że treścią upoważnienia objęte jest jedynie uzupełnienie weksla przed upływem terminu przedawnienia roszczenia podlegającego zabezpieczeniu. Także więc w przypadku użycia przez strony zwrotu upoważniającego wypełniającego do opatrzenia weksla datą płatności według swego uznania rozumieć przez to należy dowolną datę, w okresie od dnia wymagalności do dnia upływu terminu przedawnienia roszczenia zabezpieczonego wekslem.

Osoba, która złożyła podpis na wekslu może więc na podstawie art. 10 prawa wekslowego powoływać się na niezgodność uzupełnienia blankietu z otrzymanym upoważnieniem, polegającą na dokonaniu uzupełnienia już po przedawnieniu się zabezpieczonego roszczenia.

W okolicznościach sprawy prowadzi to do wniosku, że powód wypełnił weksel niezgodnie z udzielonym upoważnieniem, co dawało prawo pozwanym zgłoszenia takiego zarzutu.

W tym stanie rzeczy usprawiedliwiona jest podstawa kasacji w zakresie podniesionych w niej zarzutów naruszenia art. 2 i art. 10 prawa wekslowego.

Z tych przyczyn konieczne i uzasadnione stało się uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego. (art. 393¹³ § 1 k.p.c. w zw. z art. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy kodeks postępowania cywilnego... Dz. U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98).